

Regeringskansliet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande om remiss om betänkande: Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)

Er beteckning: LI2024/01638

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gävleborg instämmer i att svensk livsmedelsproduktions konkurrenskraft behöver stärkas. Konkurrenskraften påverkas av många olika faktorer, där olika lagstiftningsvillkor, däribland djurskydd, är ett område. Det finns, inte minst i Gävleborgs län, ett stort behov av investeringar i djurstallar och här behöver det finnas tillräckliga statliga medel avsatta för att kunna stötta dessa, vilket gynnar både konkurrenskraft, djurvelfärd och livsmedelsberedskap. De finansiella instrument som föreslås i utredningen kan vara en sådan åtgärd. En annan är tillräckliga medel för investeringsstöd. Länsstyrelsen tillstyrker även i övrigt ett flertal av utredningens förslag. Samtidigt bedömer Länsstyrelsen att flera av de framställda förslagen behöver utredas djupare innan de kan genomföras.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att ett beslut om att undanta mjölkkor i lösdrift från beteskravet kan stärka näringens konkurrenskraft, förutsatt att näringen kan bibehålla konsumenternas förtroende. Länsstyrelsen bedömer att det saknas tillräckliga faktaunderlag för att avgöra hur djurvelfärden skulle påverkas, men konstaterar att det ytterst är ett politiskt beslut att avgöra vilken djurskyddsnivå lagstiftningen ska kräva och avstår därför för att ta ställning till förslaget utan bistår endast regeringen med resonemang i frågan.

Länsstyrelsen avstyrker att verksamhetsområdet förprovning ska koncentreras som princip, då detta riskerar att försvåra myndighetskontakterna för berörda företag. Större nybyggnationer på lantbruksfastigheter påverkas ofta av flera lagstiftningsområden,

där länsstyrelsen har ansvar. Möjlighet till helhetshantering av ärenden försämrats således om förslaget skulle genomföras, vilket riskerar att göra processen krångligare för företaget.

Vidare avstyrker Länsstyrelsen förslaget om att minska antalet djurskyddsbestämmelser för att i stället öka de målstyrda bestämmelserna, mot bakgrunden att detta ökar risken för att lagstiftningen kan upplevas som mera svårtillgänglig och otydlig för djurhållarna.

Sammanfattningsvis tillstyrker Länsstyrelsen bland annat att förslagen om att förprovning av djurstallar ska behållas men förbättras och förenklas, att användande av virtuella elstängsel ska möjliggöras (men att mer utredning behövs) och att arbetet med djurvälståndersättningar samt arbetet med att förändra reglerna kring grundvillkor ska fortsätta. Detta bland annat i syfte att minska den administrativa bördan avseende dokumentation och att de ekonomiska konsekvenserna vid avdrag på stödbelopp inte ska bli orimligt hårda.

Länsstyrelsen tillstyrker också förslagen om att värna och utveckla det förebyggande djurskyddsarbetet genom samarbete och samverkan mellan aktörer inom livsmedelsproduktionen, att föreskriva om kompetenskrav vid förprovning, att ta fram utbildningar inriktade på lantbruksbyggnader och djurmiljö samt att undanta fler byggnadsåtgärder från förprovning och besiktning. Länsstyrelsen ser att dessa förslag skulle innebära en positiv utveckling ur konkurrenssynpunkt utan att för den sakens skull äventyra djurskyddet, men anser att en vidareutveckling av förslagen behövs i flera fall innan föreskriftsändringar och övriga förslag genomförs

Länsstyrelsen avstyrker de förslag i remissen som berör förslag om skyddsjakt utan tillstånd samt ökade ersättningar för rovdjursangrepp och stängsling. Länsstyrelsen avstår från att lämna synpunkter på förslag om sänkt referensvärde för varg.

Länsstyrelsen konstaterar att det i remissen finns ett alltför tungt fokus på vargen som art och att remissen inte tar ett helhetsgrepp kring problematiken. Det saknas också insyn i hur olika län arbetar med rovdjursförvaltningen och hur väl den kan fungera med rätt verktyg. Länsstyrelsen anser också att utredningen verkar ha fokuset riktat mot de södra delarna av Sverige när det kommer till viltskador och rovdjursförvaltning.

Länsstyrelsen kommenterar fortsättningsvis de delar av utredningen där vi ser att våra perspektiv och vår kunskap kan bidra till regeringens fortsatta hantering av förslagen. Övriga förslag och slutsatser kommenteras inte.

Nedan följer en fördjupning av Länsstyrelsens ställningstagande.

Kapitel 4.10 Utredarens överväganden och förslag – områden utanför djurskyddsområdet

Kapital för investering

Utredaren föreslår att staten går in med kreditgarantier eller annat finansiellt instrument om 1 miljard kronor i syfte att underlätta kapitalförsörjningen för investering i djurstallar.

Länsstyrelsen instämmer i att investeringsbehovet i stallar är stort inom animalieproduktionen och att det finns ett behov av statlig stöttning för att möjliggöra ökade investeringar. Länsstyrelsen tillstyrker därför förslagen om att medel tillförs för att underlätta investeringar i djurstallar. Länsstyrelsen ser att inte minst i Gävleborg finns ett stort behov och intresse för investeringar, som både kan vara gynnsamma ur ett lönsamhets- djurvälfräds- och livsmedelsberedskapsperspektiv, men att banker ofta kräver att medel tillförs utifrån för att man ska vara beredd att låna ut de medel som behövs.

För att statens medel ska utnyttjas på bästa sätt krävs att insatsen, i form av kreditgarantier eller andra finansiella instrument, görs för jordbruksföretag som bedöms som livskraftiga och med en god och lämplig affärsplan för att kunna driva sin verksamhet i förlängningen. Samtidigt är det viktigt att beakta att investeringar ofta kan vara det som behövs för att ett företag ska kunna nå en god lönsamhet. Det bör således inte enbart vara den aktuella lönsamheten som avgör vilka som kan dra nytta av statligt stöd, utan även potentialen i företaget behöver bedömas.

Förslag inom viltområdet

Länsstyrelsen ifrågasätter det tunga fokus som ligger på vargstammen i denna remiss samt den skevhet som uppstår då statistiken fokuseras på antal angripna får snarare än antalet dokumenterade angrepp. Länsstyrelsen poängterar att det vore behjälpligt om en utredning kring uppkomna viltskador i jämförelse

med befintliga förebyggande åtgärder, såsom rovdjursavvisande stängsel (RAS), togs fram för att visualisera huruvida förebyggande åtgärder och utveckling av dessa kan vara en väg framåt.

Inför rätt att bedriva skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen för markägare och jordbruksarrendatorer med jakträtt avseende rådjur, dovhjort och kronhjort, utöver vildsvin som nu får skyddsjagas utan tillstånd. Skyddsjakt ska vara tillåten om skadan är pågående eller omedelbart förestående.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

I remissen anges att risken för rovdjurs och klövviltsskador påverkar företagares motivation och vilja till utökad, eller till och med fortsatt produktion. En signal som Länsstyrelsen kan hålla med om efter dialog med länsinvånare. Länsstyrelsen anser dock att ett enskilt fokus på att minska viltstammarna inte kommer att vara lösningen på problemet. Det bör finnas utrymme för vidare diskussion kring förebyggande åtgärder och fokus bör ligga på hur samhället kan hjälpa företagarna att anpassa sin verksamhet till de målsättningar som finns fastställda för viltstammarna som finns idag.

Vad det gäller klövviltsskador så saknas betydande andel av vildsvin och dovhjort i Gävleborgs län och Länsstyrelsen har heller inte mottagit information om ökad problematik kring skadorna som orsakas av dessa arter. Värt att nämna är dock att problematiken med vildsvinens framfart i Gävleborgs län inte skulle kunna lösas med krav på utökad jakt då denna till viss del begränsas av jägarnas motivation att jaga med hänsyn till de höga halter av cesium som uppmätts i många fällda vildsvin. Det har genomförts ett samarbete kring detta mellan LRF, Jägareförbundet, kommuner och Länsstyrelsen i syfte att hitta vägar framåt, bland annat genom subventionerade prover för att mäta cesium samt finansiering för destruktion av vildsvin innehållande för höga cesiumhalter. Detta är ytterligare ett exempel på att man måste höja blicken och inte enbart fastna på ett utökat jakttryck som svar på dessa svåra frågor.

Länsstyrelsen konstaterar att skadeproblematiken i länet, när det kommer till övrigt hjortvilt såsom älg, kronhjort och rådjur, upplevs hanteras väl inom redan förekommande ramverk. Länsstyrelsen bygger delvis detta konstaterande på att myndigheten inte fattat beslut om skyddsjakt efter ovan nämnda arter inom de senaste fem åren med syfte att förhindra allvarlig skada på gröda.

Utredaren föreslår att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att utreda vilka effekter viltskadorna har för primärproduktionens lönsamhet och påverkan i övrigt på jordbruksverksamhet.

Beskrivningen av viltskador upplevs alltför generell, klövviltet samlas ihop till en gemensam grupp vilket gör det svårt att besvara detta fullt ut, särskilt med hänvisning att remissen även räknar in stora betande fåglar. Det är skillnad mellan de olika arterna och hur och av vilka dessa hanteras när det kommer till besiktning av de skador som arterna orsakar. Länsstyrelsen konstaterar också att när det kommer till viltskador så är remissen vinklad med ett tydligt fokus på södra delarna av Sverige.

Länsstyrelsen håller till viss del med om att det saknas styrning i hanteringen av viltskador och menar det skulle behövas en dialog och en utstakad riktning vart vi ska framöver. Samtidigt så utvecklas också verksamheten på vissa plan, skadebesiktning av skada på gröda är ett exempel där det tagits fram nya system för besiktning och därmed ett försök till kalibrering nationellt. Detta kommer i förlängningen innebära en tydlighet i hur ersättning ska hanteras.

Varg – förslag om att regeringen fortsatt ska arbeta för att minska vargstammen i Sverige, i första hand genom beslut om ett nytt, lägre referensvärde

Länsstyrelsen ställer sig frågande till det tunga fokus som ligger på vargen som art och på ett snävt fokus vad gäller förslag på lösning. Länsstyrelsen kan konstatera att vargen inte är den art som enskilt ansvarar för antalen angrepp på får i Sverige och ett alltför tungt fokus på en sänkning av vargstammen kan riskera att motverka syftet bakom förslaget. Tittar man på antalet angrepp som borde vara en rimligare måttstock på problematiken så ser man att lodjuren ansvarar för ungefär lika stor andel av det totala antalet som vargen. Slår man också ut det över fem år så ser man att antalet viltskador inte ökar nämnvärt, även om antalet angrepp orsakat av varg stack iväg något under 2024.¹ Vad gäller förslaget om sänkt referensvärde menar länsstyrelsen att detta är ett politiskt beslut och avstår därför från att ta ställning i denna fråga.

Vargstammen har under de senaste åren spridit sig till de södra delarna av Sverige, till områden som till viss del är oförberedda vad det gäller förebyggande åtgärder. Länsstyrelsen anser att det bör finnas utrymme för att se över möjligheterna att hjälpa företagen att

¹ [Rovbase](#)

komma igång med dessa förebyggande åtgärder innan krav på ökat jakttryck ska vara aktuellt.

Länsstyrelsen poängterar vikten av att fokusera på förebyggande åtgärder när det kommer till att förhindra allvarlig skada. Rovdjursavvisande stängsel är en välfungerande åtgärd när det kommer till varg och björn men inte lika stabil när det kommer till att förebygga skada orsakade av lodjur. Andra åtgärder som fungerar väl över tid är länsstyrelsernas förebyggande åtgärder när det kommer till kommunikationsinsatser i syfte att kompetensutveckla företagen hur de kan förebygga skada och vad de har rätt till för stöd samt uppbyggnad av samverkan mellan olika berörda parter vilket möjliggör delaktighet, ökad trygghet och förtroende för förvaltningen.

Förslag om höjda ersättningar vid viltskador

Utredaren föreslår att regeringen tar initiativ till en översyn i syfte att föreslå höjda ersättningsnivåer till djurägarna för rovdjursavvisande stängsel inklusive underhåll och stängsling. Även ersättningen för skadade, saknade och dödade djur behöver ses över och höjas. Översynen genomförs av Naturvårdsverket som tar beslut om rekommendationer för ersättningar och bidrag ur viltskadeanslaget

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Vad det gäller bidrag och ersättningar så upplever Länsstyrelsen att de numera anpassas efter prisbasbelopp och uppdateras löpande. Det bör dock startas en tydligare dialog mellan myndigheterna i syfte att tydliggöra en riktning med hur dessa medel ska användas och hur vi gemensamt ska jobba med detta.

Förenklingar i regelverket och minska administrationen för djurägarna vad gäller villkorad läkemedelsanvändning (ViLA)

Utredaren föreslår att Jordbruksverket så långt som möjligt ska förenkla regelverket och minska administrationen samt göra en översyn av anslutningskraven. Vidare vill utredaren att Jordbruksverket ser över möjligheten att förlänga besöksintervallen för veterinären och se över möjligheten att låta djurhållare behandla kalvförlamning inom ViLA Mjolk.

Länsstyrelsen anser att ViLA, i och med förändringar i D35, nyligen genomgått justeringar. Dessa förändringar behöver utvärderas innan fler regeländringar genomförs.

Länsstyrelsen ser en risk i att öppna upp ViLA Mjolk för alla besättningar som önskar använda arbetssättet, med endast djurskyddsdeklarationen som krav. Det är Länsstyrelsens erfarenhet att det är den goda djurhälsan, djurvälståndet, de friska djuren och det tåta samarbetet mellan veterinär och djurhållare som är en framgångsfaktor inom just ViLA. Erfarenheten säger också att djurskyddsdeklarationen inte speglar hela bilden av en besättning, utan det verkliga besättningsarbetet sker på annat vis.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om generellt längre besöksintervall på gårdar med ViLA, framförallt för djurhållare av får, där vi har uppfattningen att kunskapen generellt sett är lägre jämfört med hos andra djurslag med ViLA. Länsstyrelsen har uppfattningen att fårbesättningar generellt redan idag är oövervakade, har få program och inga andra besök med fokus på djurhälsa. Också på stora mjölkgårdar, där sjukdomar till antalet är fler, ser myndigheten att ett längre besöksintervall riskerar att påverka djurhälsan negativt.

Länsstyrelsen ser också flera risker med att tillåta djurägare behandla kalvningsförslamningar intravenöst på egen hand. Utredningen har inte beaktat de medicinska riskerna förknippade med detta, vilka är till exempel infektion, blodkärlsinflammation eller hjärtrytmrubbning. Länsstyrelsen ser också risken att det blir slentrianbehandlingar med intravenösa kalkgivor snarare än att rätt kor behandlas, vilket än mer ökar risken för biverkningar. Utredningens antagande om att det är svårt att få ut veterinärer akut på jourtid behöver lösas på andra sätt, som inte innebär att veterinära arbetsuppgifter läggs över på andra yrkeskategorier.

Undersöka möjligheten att tillåta husdjurstekniker att behandla fertilitetsstörningar hos mjölkkor

Länsstyrelsen ifrågasätter förslaget att låta husdjurstekniker ersätta veterinär vid behandling av fertilitetsstörningar hos mjölkkor. Husdjursteknikerna är idag väldigt få till antalet, medan veterinärer som kan utföra dessa utredningar och behandlingar som regel finns anställda på både husdjursföreningarna med flera organisationer. Utredaren har inte heller gjort någon bedömning av om detta stämmer överens med EU-lagstiftningen.

4.12 Utredarens överväganden och förslag – konkurrenskraft och djurskyddskrav

Den svenska modellen

Utredaren föreslår att värna och utveckla den svenska modellen med förebyggande djurskyddsarbete genom samarbete och samverkan mellan näring, myndigheter, akademi och andra organisationer.

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att detta arbetssätt varit mycket framgångsrikt och att modellen för samarbete mellan olika berörda aktörer är central att bibehålla för att även framåt i tiden kunna säkerställa ett gott djurskydd, en god djurhälsa och smittskydd, låg läkemedelsanvändning och därmed motverka antibiotikaresistens.

Samtliga berörda myndigheter behöver även fortsättningsvis ha mycket tydliga uppdrag avseende produktionsfrämjande åtgärder, att minska djurägarnas administrativa börda samt förenkla och begränsa antalet bestämmelser i lagstiftningen. Uppdragen ska omfatta krav på samarbete mellan myndigheterna

Länsstyrelsen instämmer i att tydliga uppdrag till myndigheter om hur politiska mål ska verkställas är av stort värde. Vad gäller den administrativa bördan eller upplevt regelkrångel för företagen så är det länsstyrelsens bild att tillämpning av lagstiftningen eller arbetssätt på myndigheterna är väl så viktigt som antalet bestämmelser i lagstiftningen. De flesta bestämmelser har kommit till på goda grunder och det kan ta betydligt längre tid att arbeta med att ta bort bestämmelser, än att arbeta med bra modeller för tillämpning. Att utarbeta goda modeller för tillämpning och samarbeten inom och mellan myndigheter kräver dock resurser hos myndigheterna. Uppdrag av detta slag behöver således åtföljas av resurser för att verkligen kunna få genomslag.

Minska det totala antalet bestämmelser på djurskyddsområdet samt införa ytterligare flexibilitet i Jordbruksverkets föreskrifter

Utredningen föreslår generellt och i vissa fall konkreta lagändringar för att göra djurskyddslagstiftningen mer flexibel. Länsstyrelsen vill betona att den upplevda rättssäkerheten och likabedömningen riskerar minska när lagstiftning görs mer flexibel. En mål – eller funktionsstyrd lagstiftning ger större möjligheter till olika lösningar vilket kan vara positivt, men ställer också större krav på djurhållaren. Många bestämmelser i djurskyddslagstiftningen är även redan idag funktionsinriktade. Det är länsstyrelsens erfarenhet att många djurhållare upplever en trygghet i en tydlig lagstiftning som ger ramar för hur djurhållningen ska bedrivas, man vill känna sig säker på att man gör rätt. Så har också utredningen själv konstaterat, se sid. 235:

Utredaren noterar att en mer målstyrd lagstiftning ger utrymme för fler tolkningar av lagstiftningen vid kontroll och att balansen mellan tydlighet och förutsebarhet och mer målstyrda regler kan vara utmanande.

Mot bakgrunden att förslaget riskerar att skapa större osäkerhet hos djurhållarna avstyrker därför länsstyrelsen förslaget.

Det är Länsstyrelsens bedömning att den totala administrativa bördan, med uppgiftslämnande och olika typer av besök, inte minst från branschens egna kontrollorgan, är en större belastning än regelmängden i sig. Länsstyrelsen ser att det skulle kunna underlätta för företagen om samarbetet mellan kontrollprogram och myndighetsutövning kunde utvecklas. Om myndigheter kunde ta del av resultat från kontrollprogram och certifieringsorgan skulle detta kunna förbättra träffsäkerheten i tillsynen. Idag bidrar Länsstyrelsens kontrollbesök väldigt lite till arbetsbördan, då djurskyddskontroll nationellt görs på ca 6 % av animalieproduktionsbesättningarna vilket också gör att kontrollintervallen generellt överstiger 10 år.

Ökad flexibilitet gällande bete och utevistelse

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att öka flexibiliteten när det gäller bete för får och nötkreatur inom köttproduktionen. Länsstyrelsen har dock vissa synpunkter vad gäller att hålla djur utan ligghall vid utevistelse.

Länsstyrelsen är positiv till att öka flexibiliteten för får och nötkreatur i köttproduktion då det kan gynna lönsamheten för djurhållare genom att göra det möjligt att exempelvis hålla djuren inne längre på våren/försommaren för slutuppfödning. Vid översyn behöver dock hänsyn tas till djurens naturliga beteende och behov av att beta.

Länsstyrelsen håller dock inte med utredaren om att ifall djuren kan vara ute en längre tid på hösten, utan krav på ligghall, kan det bidra till ett bättre utnyttjande av foder i form av bete och även spara strömedel. Eftersom gällande ligghallskrav träder i kraft när betestillväxt inte sker så ser Länsstyrelsen att en ännu längre tid utan ligghallskrav inte skulle påverka utnyttjandet av foder i form av bete, utan i stället kräva insatser för utfodring och utökad tillsyn.

Mjölkkor i lösdrift undantas från beteskravet

Utredningen föreslår att mjölkkor (lakterande och icke lakterande kor) i lösdrift undantas från beteskravet i djurskyddsförordningen.

Länsstyrelsen konstaterar att det ytterst är ett politiskt beslut att avgöra vilken djurskyddsnivå lagstiftningen ska kräva och avstår därför för att ta ställning till förslaget utan bistår endast med resonemang i frågan.

Länsstyrelsen ser att ett undantag av beteskravet skulle ge lantbrukare större möjlighet att anpassa sin verksamhet efter de förutsättningar som finns på just deras anläggning. Beteskravet som det är utformat idag blir ibland ett hinder för utökning av verksamheten, vilket kan vara en förutsättning för att nå en tillräcklig lönsamhet. Beräkningar har även visat att beteskravet ökar kostnaderna för mjölkproduktionen.

Svenska konsumenter har idag generellt ett stort förtroende för den svenska animalieproduktionen, där betande djur ofta är en symbol för det goda djurskyddet och den goda djurhållningen. Ett borttagande av beteskravet, även om det skulle visas att djurvälståndet kan upprätthållas, kan därför riskera konsumenternas förtroende. Samtidigt så ser vi att en betydande del av de processade mejerivaror som konsumeras i landet, som yoghurt eller ost, idag köps in från länder där djurskyddskraven, inklusive beteslagstiftningen kan vara på en lägre nivå än i Sverige. Frågan är komplex. Vi har även mål om en ökad produktion i landet, inte minst ur beredskapshänsyn och här kan det finnas skäl till att göra en del målavvägningar. Ytterligare en aspekt är att lönsamheten skiljer

sig inte bara mellan olika gårdar och olika företagare, utan även mellan olika delar av landet. Ett mål om lantbruk – och mjölkproduktion – i hela landet kan därför kräva olika politiska åtgärder. Skulle den svenska mjölkproduktionen minska, så kommer den att ersättas med mejerivaror producerade med lägre krav, så att hitta de faktorer som faktiskt påverkar möjlighet till bibehållen eller ökad produktion är av vikt.

Vad gäller möjligheten till bibehållen djurskyddsnivå anser Länsstyrelsen att konsekvenserna av ändringen ur ett djurskyddsperspektiv ännu inte är tillräckligt underbyggda och att utredningen i detta skede inte ger tillräckligt med underlag för att säkerställa ett gott djurskydd. Det framgår vid upprepade tillfällen i utredningen att det inte med säkerhet går att avgöra vilken påverkan betesdriften har på djurskyddet och djurhälsan och att forskning saknas generellt och under svenska förhållanden.

Det är Länsstyrelsens bedömning att även om djurhållningen utvecklats sedan beteskravet infördes, så finns det en stor variation i utformningen av svenska lösdrifter för mjölkkor. I ett tidigare avsnitt har även länsstyrelsen pekat på att det finns ett betydande behov av nyinvestering i stallbyggnader för animalieproduktionen, både ur ett lönsamhets- och djurvälståndsperspektiv. Vilka konsekvenser ett undantag från beteskravet för mjölkkor i lösdrift får för djurskyddet beror därför till stor del på utformningen av gårdens lösdriftsstall. Tas beteskravet bort kan kraven på lösdriftstall behöva stärkas eller utvecklas, där vissa parametrar kan behöva identifieras, viktiga för att säkerställa god djurvälstånd.

I dagsläget missgynnas ett medlemsland vars krav i lagstiftning och praxis är högre än EU-lagstiftningen. Om beteskravet slopas kan det bli möjligt att utforma ett nytt stöd inom jordbrukspolitikerna för bete. Att detta stöd kan bli verklighet bör dock säkerställas inom ramen för EU-regelverket, innan beslut fattas om beteskravet.

En annan aspekt som Länsstyrelsen vill lyfta fram är att beteskravet, som det är utformat idag, är mycket svårt att kontrollera. Nya djurvälståndsstöd skulle här vara möjliga att komplettera med ytterligare krav på bete som gör det enklare att kontrollera.

Kapitel 6. Förprovning av djurstallar

Utredaren föreslår att förprovning av djurstallar ska behållas, men förbättras och förenklas.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men med reservation för att det sker på ett rättssäkert sätt och säkerställer ett bra djurskydd. Det finns utmaningar med att förenkla ett så komplext område som förprovning där flera aspekter som exempelvis brandskydd och omgivande miljö, som kan påverka stallets ventilation och funktion, måste tas i beaktande. Specifikt brandskydd och ventilation är två avancerade områden som kräver stor kunskap om djurmiljö och stallbyggnationer.

Att utöka antalet mindre och enklare åtgärder som kan frångå kravet om förprovning ser Länsstyrelsen positivt på. Sådana enklare åtgärder kräver dock god kunskap hos djurhållarna själva, och behovet av fler konsulter och byggrådgivare i näringen som är inriktade på djurstallar kan komma att behövas för att kunna ge djurhållarna nödvändigt stöd. Länsstyrelsen anser vidare att en förprovning, som är gratis, ger möjlighet att bygga rätt från början och minskar risken för kostsamma justeringar som i stället kan uppmärksammas vid exempelvis besiktningar och djurskyddskontroller.

Förprovningens organisation

Utredningen föreslår en förändring av 6 kap 3 § DL, där det föreslås att förprovningsärendehandläggningen ska flyttas från alla 21 länsstyrelser till att endast handläggas av de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget.

Närhetsprincipen har stor betydelse för både myndighetsutövaren och företagaren/djurhållaren. Neringen har uttryckt fördelen av att ha närhet till sin myndighet och många gånger föregås idag i Gävleborgs län en förprovning av ett fysiskt besök på plats och en dialog med företagaren innan en ansökan skickas in. Detta liknar även det förslag som utredaren lägger om att göra det obligatoriskt med ett möte i samband med att en förprovning ska inledas, ett förslag som länsstyrelsen ser positivt på. Vid en koncentration kommer närheten att försämrats betydligt och fysiska möten på plats på gården blir för de flesta inte möjligt. Väldigt många företagare/djurhållare kommer dessutom att få en lång resväg till koncentrationslänen, vilket kommer ge sämre förutsättningar att få till fysiska möten, vilket innebär en snedvriden konkurrens.

Länsstyrelsen ser en stor fördel i att förprovningshandläggningen finns kvar nära övrig djurskyddskontrollshandläggning. Tidigare

återkoppling från EU har lyft just detta, där man också ser dessa fördelar. Det är av stor vikt att tolkningen av djurskyddslagen vid förprovning och kontroll är likvärdig. Förprovningen måste därför vara en del av det dagliga arbetet i djurskyddskontrollen. Både förprovning och djurskyddskontroller använder varandras ärenden som underlag i nya ärenden. Detta kommer att försvåras vid en koncentration till civilälen.

Att slutbesiktiga en förprovning ger en kompetensutveckling som utvecklar förprovningen. Om det administrativa och fältarbetet separeras går denna kompetensutveckling förlorad. I många län arbetar dessutom medarbetarna med både förprovning och djurskyddskontroller, vilket stärker deras kompetens.

Förprövarna som arbetar på länsstyrelserna har i dagsläget kontinuerliga möten både inom regioner, där ett antal län ingår i varje region, och nationella möten med Jordbruksverket för att bland annat utbyta kunskap och information inom området, samt för att likrikta bedömningar och tolkning av regelverk när oklarheter uppstår. Dessa möten anses vara till stor nytta och det finns ett väl etablerat arbetssätt. Länsstyrelsen förordar att samarbetet mellan länsstyrelserna utvecklas så att kompetensen stärks. Ärendetyper som förekommer sällan i vissa län, till exempel förprovningar inom gris-, slaktkyckling- eller äggproduktion, kan med fördel lämnas över till län där ärendetypen är mer vanligt förekommande. Länsstyrelsen ser också att Jordbruksverket kan få en mer vägledande roll.

Utredningsförslaget om att koncentrera förprovningen tar inte heller upp hur efterprovningar är tänkt att fungera om förslaget om koncentration genomförs.

Utredaren bedömer i dagsläget att investeringsstöden fortsatt bör vara en fråga för samtliga länsstyrelser att fördela. Mot bakgrund av detta anser Länsstyrelsen att det är än märkligare att utredningen samtidigt föreslår en koncentration vad gäller förprovningen. Handläggare för investeringsstöden och för förprovningen arbetar som regel i nära samarbete på respektive länsstyrelse. Detta är även något som tydligt förenklar för företagaren. Myndigheten har även med nuvarande ordning möjlighet att samhantera fler ärendetyper som kan komma i fråga vid en nybyggnation, såsom ärenden som berör vatten, artskydd eller arkeologi och hantera målkonflikter. Detta arbetssätt kommer avsevärt att försvåras vid en eventuell koncentration, till nackdel för företagaren.

Föreskrifter om kompetenskrav inom förprovning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att införa ett kompetenskrav vid förprovning i föreskrifter med följande synpunkter.

Länsstyrelsen ser positivt på att stärka kompetensen inom förprovningssområdet och ser att någon form av kompetenskrav så som en certifiering eller liknande kan bidra till ökad samsyn och att höja statusen på yrket. Det kan även skapa ett ökat förtroende hos djurhållarna. Länsstyrelsen ser dock inte att detta nödvändigtvis behöver regleras i lag då kompetenskrav för handläggare redan är reglerat i artikel 5 punkten 4 i EU-förordning 2071/625 och i 8 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192). Där framgår det att de som utför offentlig kontroll eller annan offentlig verksamhet ska ha ändamålsenlig kompetens och uppdatera den, samt att kontrollmyndigheten ska se till att det finns tillräckligt många för sina uppgifter.

Länsstyrelsen vill också framhålla att det inte enbart är en specifik utbildning som kan åstadkomma kompetenta förprovare. Det finns flera exempel där djurskyddshandläggare med kvalificerad grundutbildning i enlighet med ovan nämnda lagstiftningars krav, har fortbildat sig genom fristående kurser och med intern kompetensutveckling och på så sätt blivit kvalificerade för yrkesrollen.

Skyldighet att erbjuda förmöte inför förprovning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att se över möjligheten att ge länsstyrelsen skyldighet att erbjuda ett förmöte inför en förprovning, detta arbetssätt tillämpas i praktiken redan vid länsstyrelsen Gävleborg. Länsstyrelsen vill dock även här betona att detta arbetssätt inte går ihop med förslaget om att koncentrera arbetet med förprovning till de civilområdesansvariga länsstyrelserna.

Undanta fler byggnadsåtgärder från förprovning och besiktning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget då det skulle minska länsstyrelsernas arbetsbörda och underlätta för djurhållaren om fler byggnadsåtgärder av enklare slag kunde undantas från förprovning.

Att avveckla kravet på besiktning, efter godkänd förprovning, vid enklare byggnadsåtgärder kan vara tidseffektivt för Länsstyrelsen då

resor och antal ärenden skulle minska. Länsstyrelsen bedömer dock att om en byggnadsåtgärd är så pass avancerad att den kräver förprovning så är en besiktning på plats också oftast nödvändig för att säkerställa att stallet fyller den funktion som är tänkt. Det är inte ovanligt att det i samband med besiktning uppmärksammas avvikelser från förprovningen som kan behöva åtgärdas innan stallbyggnaden kan godkännas, vilket visar att en besiktning har en viktig funktion för att djurskyddet ska säkras.

Det måste övervägas noggrant vilka åtgärder som kan godkännas. Vid en översikt bör Jordbruksverket även se över de åtgärder som redan idag är undantagna kravet om förprovning.

Kapitel 7. Innovation och forskning

Utredningen föreslår att både virtuella elstängsel och fysiska elstängsel ska omfattas av undantaget i 2 kap. 17 § djurskyddsförordningen.

Förslaget öppnar för ett attraktivt friluftsliv med fler betade marker, även om det ställer krav på skyltning när människor kan röra sig mer fritt i områden med betande djur. Förslaget öppnar också för bättre möjligheter till rotation, som kan vara nödvändig vid väderfenomen som torka och översvämning.

Länsstyrelsen är positiv till ansatsen med att tillåta virtuella stängsel, men ser att det finns behov av mera undersökning kring hur olika djurslag upplever detta. Länsstyrelsen menar även att utredningen inte i tillräcklig utsträckning tar i beaktande hur användandet av virtuella stängsel knyter an till rovdjursfrågorna och hur det i sin tur påverkar möjligheterna till rovdjursavvisande stängsel. Frågor kring vilka ersättningar man har rätt till vid eventuella rovdjursangrepp och användandet av virtuella stängsel saknas också i utredningen.

Kapitel 8. Kontroller och administrativ börda

Utredningen föreslår att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att ta fram och genomföra kalibreringsutbildningar avseende djurskydd där

tillsynsmyndigheter och branschaktörer deltar tillsammans.

Länsstyrelsen ser positivt på kalibreringsövningar som även omfattar branschen och tillstyrker förslaget. Att branscherna och tillsynsmyndigheterna har samsyn bidrar förhoppningsvis till tydlighet och att producenterna får en ökad förståelse för hur regelverken ska tolkas.

Utredningen föreslår vidare att regeringen ska ge Jordbruksverket i uppdrag att undersöka möjligheten att ge djurägare rätt till avstämning med officiell veterinär (OV) inför transport av djur till slakteri.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det inte är resursmässigt möjligt att OV kan erbjuda en avstämning inför en transport, då det som regel är nödvändigt med en undersökning på plats för att kunna göra en korrekt bedömning av djuret.

Kapitel 9. Ersättningssystem

Djurvälfärdsersättningar

Länsstyrelsen i Gävleborg är positiv till förslagen om höjda ersättningar för djurvälfärd och att införa fler djurvälfärdsstöd. Länsstyrelsen är också positiv till förslaget om att Sverige ska arbeta för att det enligt EU ska vara tillåtet med djurvälfärdsersättningar för åtgärder som ingår i nationell lagstiftning och praxis, men som går utöver EU:s gemensamma djurskyddslagstiftning, exempelvis för att möjliggöra ersättning för betesdrift. Om lagstiftningen gällande beteskrav ändras enligt utredningens förslag tillstyrker vi införandet av djurvälfärdsersättning för betesdrift.

Administrativ börda och ekonomiska konsekvenser kring grundvillkor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att arbetet med att förändra reglerna kring grundvillkor ska fortsätta i syfte att minska den administrativa bördan och att de ekonomiska konsekvenserna inte ska bli orimligt hårda med följande synpunkter.

Länsstyrelsen delar utredningens bild av att djurhållare upplever dokumentationskraven i djurvälfärdsstöden som betungande. Djurvälfärdsersättningen för får har särskilt höga krav på

dokumentation, vilket upplevs som betungande speciellt för små lantbrukare. Vissa upplever att det inte lönar sig att söka stödet. För att höja anslutningsgraden borde man se över möjligheten att förenkla dokumentationskraven. Ett förslag är att fokusera på mer konkreta åtgärder som träckprovsanalys, klippning, foderanalys och hullbedömning, och att ta bort de villkor som är rent dokumentationsbaserade såsom att ha en nedskriven produktionsplan och att dokumentera foderinventeringen.

Gällande grundvillkor håller vi med om att de ekonomiska konsekvenserna vid överträdelse kan bli oproportionerliga, särskilt för lantbrukare med stora stödbelopp eftersom avdragen beräknas som en viss procent av stöden. Vi tillstyrker därför utredningens förslag om att arbeta för att förändra grundvillkoren. Vi föreslår att man överväger om överträdelser kan leda till fasta avdrag i stället för procentuella avdrag, eller att det ska finnas ett beloppstak för avdragen. Därutöver skulle man kunna överväga om grundvillkoravdrag ska dras från alla stöd, eller om det vore möjligt att de bara påverkar direktstöden.

För att förenkla och minska administrationen för lantbrukarna borde det vara möjligt för Länsstyrelsen att ta del av revisionsuppgifter från organisationer till exempel Arlas kontrollprogram och certifieringsorgan, samt från kommuners tillsynsbesök för att kunna använda dessa som underlag vid eventuell grundvillkorskontroll. Det skulle medföra att lantbrukaren inte behöver gå igenom samma uppgifter med flera olika myndigheter och organisationer.

Uppdrag till Jordbruksverket om höjd budget för investeringsstöd samt översyn av startstödet

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag av om att låta undersöka möjligheterna och utforma förslag för att höja budgeten för investeringsstöden. Som nämnts tidigare i yttrandet finns det i Gävleborgs län ett stort behov av och intresse för att investera i animalieproduktionen, investeringar som är viktiga att få till stånd för ökad lönsamhet, förbättrad djurvelfärd och livsmedelsberedskap.

Investeringar inom mjölkproduktion är de mest kostsamma investeringarna inom animalieproduktionen. Med anledning av det skulle det förslagsvis kunna finnas öronmärkta medel generellt och möjligen även ett högre stödtak för investeringar som görs inom mjölkproduktionen. Detta förutsätter höjd budget för investeringsstöden. Länsstyrelsen ser att det utöver förslaget att

öronmärka kommande medel för ombyggnation från uppbundet till lösdrift inom mjölkproduktion, även kan finnas samma behov för andra produktionsinriktningar som har svårt att konkurrera. Ett sådant exempel är fårproduktion.

Vi delar även utredarens förslag om att se över villkoren och förenkla handläggningen av startstöden till unga lantbruksföretagare. Vi ser även ett behov av att förenkla ansökningsprocessen och anser att generationsskifte inom lantbruket är en av de viktigaste framtidsfrågorna för livsmedelsförsörjningen både i landet som helhet och i länet. Det är ett stort intresse för stödet och söktrycket är högt på nationell nivå. Därför behöver åtgärden tilldelas en högre budget likväl som en högre stödnivå.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010 - 225 10 00 eller via e-post gavleborg@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 8923-2024 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Veronica Lauritzsen med avdelningschef Jenny Larsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetscheferna Markus Abrahmsén, Anna-Maria Sjöblom Östlund, Kristin Larsson och Sandra Wahlund medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till: li.dl@regeringskansliet.se